Riksförsäkringsverkets allmänna råd

ISSN 1404-563X

Riksförsäkringsverkets allmänna råd om assistansersättning;

RAR 2002:6

beslutade den 4 juli 2002.

Riksförsäkringsverket beslutar om följande allmänna råd.

Till lagen (1993:389) om assistansersättning

3 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Den som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till assistansersättning för sin dagliga livsföring enligt lagen (1993:389) om assistansersättning om hon eller han har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan.

Allmänna råd

Den tid de personliga assistenterna använder för gemensamma träffar för genomgång och information bör inte räknas med när försäkringskassan beviljar assistanstimmar.

3 § fjärde stycket

Innehållet i bestämmelsen

Personlig assistans avser ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Allmänna råd

Hjälp med måltider bör – utöver hjälp med själva intagandet av föda – även anses innefatta hjälp med att ställa i ordning före och efter måltiden. Det innebär t.ex. att hjälp med uppvärmning och liknande räknas till de grundläggande behoven liksom hjälp med att plocka bort efter måltiden.

Hjälpinsatser av tillsynskaraktär i allmänhet bör inte ingå i de grundläggande behoven.

4 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Assistansersättning lämnas inte för tid då den funktionshindrade

1. vårdas på en institution som tillhör staten, en kommun eller ett landsting,

2. vårdas på en institution som drivs med bidrag från staten, en kommun eller ett landsting,

3. bor i en gruppbostad, eller

4. vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Allmänna råd
Med institution enligt lagen om assistansersättning bör avses sjukhus, rehabiliteringskliniker, vårdhem, kriminalvårdsanstalter och häkten.

Med institution enligt lagen om assistansersättning bör också jämställas sådana boende- eller vårdformer där den enskilde får stöd av samhället i form av vård och omvårdnad.

Med skola enligt lagen om assistansersättning bör avses sådan utbildning som ingår i det allmänna skolväsendet. Däremot bör inte till exempel folkhögskola, Statens skola för vuxna samt universitet räknas som skola.

Inför planerad flyttning från en institution bör försäkringskassan fatta beslut med förbehåll att beslutet gäller under förutsättning att den enskilde faktiskt flyttar från institutionen i fråga. På motsvarande sätt bör beslut kunna fattas vid flyttning från en gruppbostad.

4 § andra stycket
Innehållet i bestämmelsen
Om det finns särskilda skäl kan assistansersättning lämnas bland annat för tid då den funktionshindrade vårdas för kortare tid på sjukhus.

Allmänna råd
Som kortare tid för vård på sjukhus bör räknas en tid på högst fyra veckor.

8 § första stycket
Innehållet i bestämmelsen
Om det inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om någon har rätt till assistansersättning men det finns sannolika skäl för att sådan rätt föreligger, skall försäkringskassan besluta att ersättning skall betalas ut med ett skäligt belopp om det är av väsentlig betydelse för den funktionshindrade. Detsamma gäller om det står klart att rätt till assistansersättning föreligger men ersättningens belopp inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål. För sådan ersättning får föreskrivas särskilda villkor.

Allmänna råd
Assistansersättningen bör anses vara av väsentlig betydelse för den funktionshindrade personen, om det inte finns särskilda omständigheter som talar mot detta. Även om kommunen beslutat om att lämna ersättning för personlig assistans enligt 9 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade i avvaktan på försäkringskassans beslut, bör assistansersättningen anses vara av väsentlig betydelse.

10 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Assistansersättning utbetalas månadsvis med visst belopp för det antal beviljade assistanstimmar som assistans lämnats. Assistansersättning utges med det belopp per timme som regeringen fastställer för varje år.

Allmänna råd

Beloppet per timme bör kunna täcka följande kostnader för personlig assistans.

1. Kostnader för lön och andra anställningsförmåner: grundlön, lagstadgade sociala avgifter, sjuklön, särskild löneskatt, semesterersättning, ob-tillägg, jour- och beredskapsersättning, övertids- och mertidsersättning, traktamente, semesterlön vid semesterlönegrundande frånvaro, försäkringar enligt kollektivavtal eller liknande, ersättningar enligt förtroendemannalagen (1974:358) och arbetsmiljölagen (1977:1160), uppsägningslön och lön vid permission samt övriga avtalsreglerade kostnader.

2. Kostnader för administration av assistansen: lönekostnader för administrativ personal, reseersättning och traktamente till administrativ personal, lokalkostnader, driftskostnader, inventariekostnader, revision, företagsförsäkringar, avgift till arbetsgivarorganisation eller branschorganisation, personalvård och kostnader för rekrytering.

3. Kostnader för utbildning av assistenter och arbetsledare: lön vid introduktion, fortbildning och handledning, kostnader för lärare/föreläsare, lokalkostnad och kostnader för utbildning av administrativ personal och arbetsledare samt personalsamråd i form av assistenternas gemensamma träffar för genomgång och information.

4. Omkostnader för assistenten vid gemensamma aktiviteter med den ersättningsberättigade personen: resor, arbetskläder, inträdesavgifter och liknande kostnader för assistenter vid aktiviteter tillsammans med den ersättningsberättigade personen.

Assistansersättningen bör inte täcka kostnader för andra hjälpmedel än kostnader för enklare arbetstekniska hjälpmedel som exempelvis handskar och förkläden.

10 § andra stycket

Innehållet i bestämmelsen

Om det finns särskilda skäl kan försäkringskassan, efter ansökan, besluta att en ersättningsberättigad skall få ersättning med ett högre belopp än det som regeringen fastställt. Detta belopp får dock inte överstiga det fastställda beloppet med mer än tolv procent.

Allmänna råd

Med särskilda skäl bör avses behov av assistansinsatser som medför förhöjda kostnader för den enskilde. Så till exempel bör kostnaden för arbete på obekväm arbetstid anses utgöra särskilda skäl för att bevilja ett högre tim-

belopp om mer än hälften av assistanstimmarna är förlagda till obekväm arbetstid.

11 §

Innehållet i bestämmelsen

Om den ersättningsberättigade genom kommunen fått biträde av personlig assistent får försäkringskassan besluta att assistansersättningen skall betalas ut till kommunen i den utsträckning den motsvarar kommunens avgift för assistansen.

Allmänna råd

Försäkringskassan bör besluta att assistansersättningen ska betalas ut till kommunen om kommunen sedan tidigare står för kostnaden för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Till förordningen (1993:1091) om assistansersättning

7 §

Innehållet i bestämmelsen

Den som beviljats ett högre timbelopp än det som fastställts av regeringen för året skall i samband med slutavräkningen redovisa samtliga kostnader för den lämnade assistansen.

Allmänna råd

Det kan inträffa att de redovisade kostnaderna varit lägre än de kostnader som beviljats. Om orsaken till de lägre kostnaderna bedöms vara av mer tillfällig natur bör en sänkning av timbeloppet inte ske för nästkommande tidsperiod.

11 §

Innehållet i bestämmelsen

Försäkringskassan får på begäran av den ersättningsberättigade besluta att assistansersättningen skall betalas ut till någon annan enskild person, en juridisk person eller en kommun.

Allmänna råd

En sådan begäran bör vara skriftlig. Utbetalning bör endast ske till en enskild eller juridisk person som har redovisningen ordnad på ett betryggande sätt.

Försäkringskassan bör inte åta sig att betala ut assistansersättningen till fler än en betalningsmottagare. För att försäkringskassan ska fatta beslut om utbetalning till annan bör den ersättningsberättigade visa ett avtal med den anordnare av assistans som han eller hon har valt.

Till Riksförsäkringsverkets föreskrifter (1993:24) om assistansersättning

7 § tredje stycket

Innehållet i bestämmelsen

Om det finns särskilda skäl får den preliminära utbetalningen för en månad grundas på det aktuella behovet av assistanstimmar under månaden i stället för det genomsnittliga antalet beviljade assistanstimmar per månad under tidsperioden.

Allmänna råd

Det aktuella behovet kan vara fler eller färre timmar än de som genomsnittligt beviljats för månaden. Särskilda skäl för att betala ut fler timmar bör endast anses finnas om det finns tillräckligt med assistanstimmar kvar under resten av tidsperioden.

10 § tredje stycket

Innehållet i bestämmelsen

Medför slutavräkningen att återbetalning av assistansersättning skall ske, gäller vad som sägs i 16 § andra stycket lagen om assistansersättning. Sedan slutavräkning skett för en viss tidsperiod, får utbetalning av assistansersättning för den perioden ske endast om det finns särskilda skäl.

Allmänna råd

Med särskilda skäl bör avses retroaktivt verkande löneavtal i ärenden med högre timbelopp, enstaka förbiseende vid uppgiftslämnande eller liknande omständigheter.

13 § fjärde stycket

Innehållet i bestämmelsen

Försäkringskassan får besluta att den ersättningsberättigade beviljas undantag från kravet på att varje månad lämna tidsredovisning enligt första stycket i de fall den ersättningsberättigade kan visa motsvarande uppgifter på annat sätt. Som förutsättning gäller att uppgiften grundas på en redovisning som är ordnad på ett betryggande sätt.

Allmänna råd

Försäkringskassan bör endast besluta om att bifalla en sådan begäran om den ersättningsberättigade kan visa att assistansanordnaren

- sedan tidigare är etablerad som anordnare,
- har tillfredsställande rutiner för tidsredovisning så att föreskrifterna om redovisning kan följas och
- förklarar sig villig att, när försäkringskassan begär det, visa kassan sin tidsredovisning.

Beslut om att bevilja undantag bör vara skriftligt och gälla tills vidare eller för viss tid.

Beslutar försäkringskassan att bevilja undantag bör kontroll ske av att tidsredovisningen utförts enligt föreskrifterna. Kontrollen bör ske minst en gång vartannat år och omfatta assistans lämnad under minst en månads tid.

---

1. Dessa allmänna råd gäller fr.o.m. den 1 augusti 2002.

2. Genom dessa allmänna råd upphävs Riksförsäkringsverkets allmänna råd (AR1998:6) Assistansersättning.

RIKSFÖRSÄKRINGSVERKET

Astrid Christiernsson

Tomas Sundberg